

... Збудував я, люди, Храм оцей Високий.
В ньому Бог єдиний – то Циганське Слово...
Лєкса Мануш

№ 18 (123)

СЕРЕДА,
26 ЖОВТНЯ 2005 РОКУ

ЗОМАНІЯ

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДВОТИЖНЕВИК

РОМСЬКІ НАРОДНІ ВІСТІ
МАНУШАНО РОМАНО НЕВИПЕ

Ціна догворірна

• ПОЛІТИКА • СВІТ • ПРАВО • КУЛЬТУРА • МИСТЕЦТВО •

НЕ В ТІМ МІСЦІ, НЕ В ТОЙ ЧАС ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВ ЛЮДИНИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ РОМІВ НА АНДЕ КОДО ТГАН, НА АНДЕ КОДИ ВРАМА

Активісти, які працюють у сфері захисту прав людини, Україну знають як країну з високим рівнем людського ставлення міліції до підозрюваних, що переплітається з високим рівнем їхньої безкарності. Роми в Україні частіше за інших піддаються без-

■ Цієї весни я кілька разів побував в Україні і, коли спілкувався не з ромами стосовно питань порушення прав людини, мені відповідали: "Так, мене побіла міліція. Ну й що? Таке буває. Будь-хто може опинитися не в тім місці, не в той час..."

карному насильству з боку правоохоронних органів. Широко розповсюджене расове упередження щодо ромів, навіть серед високопоставлених осіб правоохоронних органів, підсилює вразливість ромів, які часто стають жертвами жорстокого ставлення міліції винятково на підставі їхньої етнічної належності.

Проблеми зловживань з боку працівників міліції посилюються через відсутність си теми відповідальності в правоохоронних органах, що призводить до широкого розповсюдженого м'якості покарань за ці порушення.

Україна ратифікувала більшість документів ООН і Ради Європи з прав людини. Але навіть незважаючи на ратифікацію міжнародних зобов'язань країни, стан прав

людини в Україні дає привід для найсерйознішого занепокоєння.

Зловживання працівників міліції далеко не єдиний приклад брутальних порушень прав ромів, але це найпоширеніший і найжорстокіший вид насильства стосовно них. Тому й не дивно, що страх українських ромів перед правоохоронними органами дуже великий. Для більшості представників ромської громади цей страх не просто інстинктивний: він виходить з досвіду безпосередніх контактів із міліцією. Цей досвід різноманітний, він складається як з насильства аба поганого ставлення в пунктах затримки, так і фабрикації справ, щоденних погроз і залякувань, які часто насичені расистськими анти-

ромськими фразами. Один із найжорстокіших випадків міліцейського свавілля, спрямованого проти ромів в Україні, стався 2001 року в Кременчуці, коли працівники правоохоронних органів підпалили ромів у їхніх власних будинках. Та, на жаль, в українській правоохоронній системі ці найбрутальніші порушення прав людини вважаються несуттєвими. Зазвичай правопорушникам вдається уникнути покарання, і вони спокійно й далі нехтують законом щодо прав людини, будучи впевненими в своїй безкарності й у тому, що "система" їх ніколи не підведе. Практика покажує: найгірше, що може очікувати працівника міліції, який порушив права ромів, - це пониження у ранзі або просто переведення з однієї міліцейської дільниці в іншу. Так, наприклад, у Кременчуці, незважаючи на вагомий докази вини майора міліції, ніякої справи проти нього

попорушено не було, більш того, він продовжує виконувати свої службові обов'язки, хоча і в іншій міліцейській дільниці того ж самого міста.

Серед країн СНД Україна має найбільшу кількість недержавних ромських організацій, які є частиною руху із захисту громадянських прав у країні. Чимало з цих організацій відразу реагують на порушення прав людини. Деякі негайно зв'язуються з певними правозахисними центрами, намагаючись улагодити конфлікт, інші пишуть скарги. За минулі роки ромські організації в Україні відіслали величезну кількість скарг, адресованих прокурорам, начальникам УМВС, а в дуже серйозних випадках навіть Генеральному прокурору України або чиновникам парламенту, які розглядають порушення прав державними службовцями.

(Продовження на стор. 3)

УКРАЇНУ В ЄФРК ПРЕДСТАВЛЯТИМЕ АЛАДАР АДАМ

Ф орум є єдиною ромською організацією міжнародного рівня, яка збирає разом НУО, політичні партії, релігійні конфесії, а також інші представництва місцевого самоврядування. ЄФРК співпрацює з Організацією Об'єднаних Націй, Європейським парламентом, Європейською комісією, ОБСЄ, а також з такими структурами Ради Європи, як Конгрес місцевих та регіональної влади, парламентської Комісії з прав людини та іншими.

Основним завданням Форуму є забезпечення ефективного здійснення захисту прав і свобод ромів та кочівників, залобання расизму й дискримінації, а також створення умов для їхньої подальшої інтеграції в країнах, у яких вони проживають. Крім того, Форум має сприяти вносу нових ідей та внести

■ Європейський форум ромів та кочівників (ЄФРК) - перша й єдина організація, яка об'єднує ромські організації при Раді Європи. Як відомо, при РЄ працюють понад 40 представників європейських урядів.

ЄФРК є незалежною неурядовою організацією, яка має партнерську угоду з Радою Європи, що надає Форуму статус особливого партнера-консультанта з політичних питань, які стосуються ромів та кочівників.

пропозиції до різних структур, які приймають рішення в Європі на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівнях, - щодо реалізації цих ідей та рішень.

Як узкано в Статуті Форуму, він відкритий для всіх організацій сімті, калі, кочівників та інших груп, які об'єднуються загальною назвою "роми Європи". Проте є визначені Статутом правила, за якими та чи інша організація може стати членом Форуму. Вони такі.

Спочатку необхідно зареєструватися в ЄФРК, залповнивши відповідну анкету. В анкеті зазначається, що та чи інша організація бажає і може активно співпрацювати у цій європейській структурі. В кожній країні представники всіх організацій, які подали анкети, збираються на конференцію, щоб обрати своїх депутатів з правом голосу на Форумі. Так, Україну, згідно з Правилами процедури, має представляти лише один делегат. Кожен делегат повинен мати трьох

заступників, які можуть у будь-який час замінити його за неможливості ним виконувати свої функції.

Форум - організація, яка повинна мати в своїх лавах представників принаймні від 10 країн Ради Європи. Представники обираються на 4 роки.

Для роботи Форуму створений виконавчий комітет у складі 22 ромів, який працює згідно зі Статутом і правилами процедури. Фінансування Форуму здійснюється за підтримки Ради Європи. ЄФРК має три робочі мови - ромську, англійську та французьку. Якщо делегат не володіє однією з цих мов, то йому забезпечується технічний переклад.

Юридичний офіс ЄФРК зареєстрований у м.Страсбург (Франція), де працює постійний Секретаріат від Ради Європи.

Контактний телефон Євро-

пейського Форуму ромів та кочівників: (33) 0390215350

www.ertf.org

10 жовтня в Києві відбулася конференція українських ромських неурядових організацій, представники яких подали заявки в ЄФРК. Це - Петро Григоріченко (Конгрес ромів України), Олександр Бузна ("Романо Дром"), Юлія Кондур ("Чірікл"), Аладар Адам ("Романі Яг"), Петро Череповський (Фонд "Ловарі"), Йосип Адам ("Конгрес ромів Закарпаття") та Володимир Кондур (Одеська ромська неурядова організація "Кондур").

Більшістю голосів делегатом у Європейській форум ромів та кочівників було обрано Аладара Адама, шеф-редактора нашої газети та президента Всеукраїнської правозахисної організації "Ча-чине" ("Правдивий захист").

Євгенія Навроцька

"НЕСТИ СЛОВО БОЖЕ І ДОПОМАГАТИ ЛЮДЯМ - НАШЕ ЗАВДАННЯ"

"ІНГРЕН ЛАВ ДЕВЛЕСКО АЙ ЖУТИСАРЕН
МАНУШЕНГЕ - АМАРІ БУВТІ"

■ У редакцію "Романі Я" завітала директор Закарпатського обласного благодійного фонду "Благо" (м.Ужгород) Елеонора Іванівна (Лоло) Кулчар, яка із задоволенням відповіла на кілька питань щодо роботи фонду, його планів тощо.

придбали солодощі, інші подарунки й роздали в ці сім'ї. Опікуємо також кілька родин, які перебувають у дуже складній ситуації: одні дуже бідні, в інших - батьки (або хтось із них) п'ють.

— Що плануєте робити в майбутньому?

— По-перше, продовжуємо нести Слово Боже, бо це - найголовніша наша місія. Навіть мріємо відкрити школу місіонерів для ромів. Адже роми - це нація, в якій майже не знайдеш невіруючого... А ті, хто присвятив себе Богу, вважають це покликанням і віддають служінню всю свою душу, весь свій час. Служіння Богу для ромського народу має величезне значення.

Хотіли б відкрити комп'ютерні класи для тих, хто бажає в цьому розбиратися і в подальшому працювати в цьому напрямку. Проте для реалізації цієї ідеї потрібні спонсори. Ми їх наразі й розшукуємо по всій Європі. Проте шукаємо таких спонсорів, які би поділяли наше бачення ромських проблем і хотіли б, як і ми, вплинути в життя задумане нами.

У нас є свій сайт, щоправда, англійською мовою. На ньому розміщено чимало фотографій, які розповідають про історію створення фонду, нашу роботу серед ромів, наші плани. Цей сайт можна знайти в Інтернеті за такою адресою: www.blago.westportal.net.

— Лоло, розкажіть трохи про себе: з якої ви родини, чим

займається, крім роботи у фонді, яка у вас сім'я тощо.

— Я з родини музикантів. Мій батько Людвіг Іванович Маркович працював в оркестрах різних ужгородських ресторанів - "Верховині", "Скалі" та інших. Мій дядько - Едуард Йовні - також скрипаль, у 80-х роках грав у оркестрі одного з московських театрів. Тепер обидва на пенсії, ремонтують скрипки.

У 1986 році я закінчила десять класів Ужгородської ЗОШ № 8, маю, таким чином, середню освіту. Наразі навчаюся у МАУПІ - на політико-психологічному факультеті, відділенні соціальної роботи, закінчую перший курс. Хочу подякувати фонду "Відродження", завдяки якому зможу продовжити навчання (для оплати за перший семестр знайшла сама спонсора).

Навчання у Міжрегіональній академії управління персоналом (МАУПІ) дає можливість здобути знання, без яких неможливо рухатися вперед. Адже для того, щоб бути успішною, потрібно розвиватися. Мені дуже подобається допомагати людям. Та для цього потрібно знати закони, правила, встановлені державою. Тільки тоді ми будемо справжніми помічниками для всієї нашої нації і зможемо кваліфіковано допомагати людям.

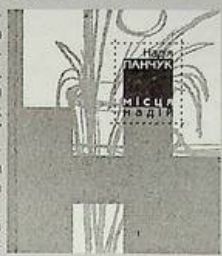
У мене двоє дітей-дівчаток-підлітків, і вони мріють після закінчення 11-річки піти вчитися далі, чому ми з чоловіком дуже раді.

Людмила Кудрявська

"І РАПТОМ ВВИСЬ -

"ДЖЕЛЕМ, ДЖЕЛЕМ"...

Нещодавно в ужгородському видавництві "Мистецька Лінія" вийшла нова збірка віршів відомої української поетеси Надії Панчук "Місія надії". У своїй восьмій вже книжці поезій авторка продовжує теми попередніх збірок "Дика пряжа", "На різні голоси" та інших - світ і ми, природа і людина, історія і сучасність тощо. Та з віршем "Візок убогий..." в ній з'явилася і нова тема - ромська.

Така собі миська картинка - ром на возі, яка, щоправда, все рідше зустрічається в наших українських містах, викликала у поетеси й екскурс в історію ромів, і філософські узагальнення, і образне усвідомлення основної риси ромського менталітету - одвічне прагнення волі.

Прочитайте цей вірш - поетичне осмислення долі ромського народу.

Візок убогий,

кволий край...

Отак, чавале, -

викинь, викинь...

І раптом ввись -

"Джезем, джезем"...

Із дня ввік

ідем, ідем...

Заклята пштка

в супітні століть,

джерельний слід

погуленого дому

сльозозено-бджолого

усім забришить,

а в руки

не дасться

нікому...

РОМ-ПРЕС

Новий освітній центр

У Західному Уельсі розпочав роботу новий навчальний центр, який був днями офіційно відкритий міністром освіти Уельсу Джеймсом Девідсом. Центр пропонує різні програми як для ромських дітей, так і для дорослих. Його мета - підняти рівень освіти ромів і, таким чином, сприяти зменшенню безробіття серед цієї меншини. Крім того, в Центрі будуть сформовані змішані групи, що має неабияке значення для виховання міжетнічної толерантності серед підростаючого покоління.

Представники в IRWN

14-15 жовтня Міжнародна ромська жіноча мережа (IRWN) провела збори в м. Будапешті (Угорщина), на яких головним питанням було обрання представників до Європейського форуму ромів та кочівників.

Представниками Міжнародної ромської жіночої мережі в Європейському форумі ромів та кочівників були обрані: від Румунії - Летиція Марк, від Швеції - Сорая Пост, від Фінляндії - Міранда Вуоласранма.

Дві гати в огин місяць

81 рік тому, 17 жовтня 1924 року на заході Словаччини, в с. Застин народився видатний ромський історик Бартоломій Даніел. Пам'ятаємо його як авторства книги "Історія ромів", опублікованої в 1994 році. Це видання стало першою задокументованою історією ромської громади в Чеській Республіці, написаної, до того ж, ромським автором. Помер Бартоломій Даніел 10 жовтня 2001 року.

ШЭРО 12

МАНУШЭНГОРО НАПАТИМО

37. Скици Вов сикавэлэс чудула англа лэн, и вонэ на впатыне дэ Лэстэ!

38. Кади, сар пхэнэлэс англунари Исаия: "Дэвла! Ко патяня амара думати и касти оттердэлэ зор Дэвлэхкири?"

39. Кодэлэсти нащи лэнди тэ патя, сар инте пхэнда англунари Исаия:

40. "Кадэла мануша ачиле корэ, и лэнгоро ило ачила баруно кади, со тэ на дыкхэн пэхкэрэ яхэнца, и тэ на полэн пэхкэрэ илэнца, и тэ на авэн Мандэ, соб Мэ тэ састярав лэн".

41. Кади Исаия пхэнэлэс пала Исусо, кала дыкхля па-

Ионастар

тив Лэхкири и пхэнэнас пала Лэстэ.

42. Кади бут и раендар упатыне дэ Лэстэ, нэ даратар Иудеендар вонэ на сикавэнэс пэхкоро патяймо дэ Лэстэ, даратар, со авэна вытрадэнэ си-нагогатар.

43. Кодэлэсти, со ашаримо манушэнгоро вонэ пакамле бундэр Дэвлэхкэрэ ашаримастар.

44. Исусо ваздыня гласо тай

пхэнэнас: "Кодэва, ко патял дэ Ман, на дэ Ман патял, нэ дэ Кодэлэ, Ко бичхалда Ман.

45. Кодэва, ко дыкхэл Ман, на Ман дыкхэл, нэ Кодэлэ, Ко бичхалда Ман.

46. Мэ душлимо, авилём дэ люмля, соб всавэрэ, ко патяла дэ Ман, тэ на ачелпэ дэ кали-ма.

Исусохоро лав сундисарэ-ла напатявэнэ манушэн

Свэнто Бахтало Лав

"Він приніс світу не нові філософські доктрини, не проекти суспільних реформ і не півзнання таємниць потойбічного. Він докорінно змінив саме ставлення людей до Бога, відкриваючи їм той Його лик, який досі ледь вгадувався. Добра Вість Ісуса говорить про вище покликання людини і про радість, яку дарує їй єднання з Творцем".

Олександр Мень, "Син людський", Львів, Монастир монахів студійського уставу, видавничий відділ "Свічадо", 1994, ст.51

47. И сар ко ашунэла Мурэ лава иай на патяла, Мэ на сундисарава, важ колэ, со Мэ авилём тэ на сундисарэ, нэ тэ фиричарэ.

48. Кодэлэстэ, ко на прылэл Ман тай на прылэл Муро лав, исин сундисари: лав, саво Мэ пхэнава, вон авэла тэ сундисарэ лэ дэ майанглуно диво.

49. Важ колэ, со Мэ пхэнава на Еджино Пэстар, нэ Дад,

Саво Ман бичхалда, Вов дыня Манди упхэнимо со тэ пхэнэ тай со тэ дэдумав.

50. Тай Мэ джянав, со Лэхкэро упхэнимо исин вечно джывимо. Мэ дэдумав кода, со дыня тэ дэдумэ Манди Дад".

Переклад
Миколи Бурлуцького
та Олени Марчук

